

Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni avaldus
14.08.2018

Sotsiaaltöö bürokraatia *versus* praktika

Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon korraldab 24.–25. oktoobril Eesti sotsiaaltöö 6. kongressi „Sotsiaaltöö läbi aja. Aeg sotsiaaltöök”. Üheskoos tagasivaatega sotsiaaltöö ajaloole arutletakse kongressil ka tulevikuväljavaadete üle ja küsitakse, kas sotsiaaltöö pole mitte uppumas bürokraatiasse.

Haldusreformi järgselt on Eestis 79 kohalikku omavalitsust, kes oma äranägemise järgi korraldavad inimeste hooldamist. Mõni saab hakkama, mõni kohe üldse mitte. Väide, et iga omavalitsus teab enda olukorda paremini, on populism. Eesti 1,3 miljonit inimest võivad jaguneda etnilisteks rühmadeks (nagu eestlased, slaavlased, mulgid, saarlased jne), vajamata hoolekande seisukohalt just väga erinevat lähenemist. Erisused teenuste korraldamisel tulevad ette pigem linnalises ja hajaasustusega piirkondades.

Hooldamine on Eestis väga kallis ja puudub ühtne süsteem teenuste kättesaadavuse tagamiseks. Keskmist palka teeniv Eesti inimene ei suuda tasuda lähedase hooldamise kulu. Seetõttu tervitavad sotsiaaltöötajad ühiskondlikku diskussiooni hoolduse kättesaadavuse teemadel.

Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel on algatatud dementsuse kompetentsikeskuse loomise projekt, hoolduskoordinatsiooni pilootprojekt, vabatahtlike rakendamise koostöömudeli väljatöötamine jne. Kõik see on väga vajalik, kuid eklektiline. Kuidas on tagatud, et kõik see rakendub üle-eestiliselt? Ootame jälle kohalike omavalitsuste initsiatiivi või oleks pigem vaja ühtseid selgesõnalisi üleriigilisi nõudeid ja lisarahastust?

Sotsiaalkindlustusameti juurde loodi kohalike omavalitsuste nõustamisüksus, kuid vaja oleks luua teenuste rakendamiseüksus. Me kipume liiga palju looma kõikvõimalikke nõustajate ja koordinaatorite töökohti, kuid see paraku ei loo juurde vajalikke teenuseid. Arutul hulgal on koostatud arengustrateegiaid, -kavasid ja -plaanid. Sotsiaalsüsteem on üle külvatud ebaratsionaalse bürokraatiaga, milleks on lõputud dubleerivad hindamised, iga liigutuse fikseerimine, ette nähtud dokumentide ja vormide täitmine, dokumentide koostamine dokumendi loomise eesmärgil.

Utreerituna võib öelda, et dokumentide fabritseerimine on muutunud osaliselt sotsiaaltöö asendustegevuseks. Ometi on sotsiaaltöötajate eesmärk teha parim inimeste ja ühiskonna toimimiseks, kuid meie saame tegutseda olemasoleva süsteemi raames.

Sotsiaalsüsteem ei saa täita inimeste soove, küll aga peab täitma inimeste vajadusi. Võib-olla me tõesti ei vaja igale vanemaealisele inimesele hoolekodu kohta, kuid me vajame teadmist, et vajadusel on see olemas ja kättesaadav.

Jaanika Luus

Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni juhatuse liige,
sotsiaaltöötaja